

NOTTEBOHM

Lichtenštejsko – Guatemala
(Mezinárodní soudní dvůr, 1955)

Skutkový stav:

- Friedrich Nottebohm se narodil r. 1881 v Německu
- r. 1905 se přestěhoval do Guatemaly. Zde trvale žil a založil si tu svůj obchodní podnik. Mimo jiné udržoval aktivní obchodní styky s Německem. Zůstal německým občanem, nestal se občanem Guatemaly.
- r. 1938 odjíždí do Evropy a 9. 10. 1939 žádá o udělení občanství Lichtenštejska. S Lichtenštejskem přitom má společného jen to, že tam žije jeho bratr. Podmínkou pro udělení tohoto občanství je nejméně tříletý pobyt v Lichtenštejsku. Nottebohm však žádá o výjimku, která mu je udělena, a tak už 20. 10. 1939 (11 dní od podání žádosti!) skládá přísahu věrnosti Lichtenštejsku a přijímá občanství tohoto státu. Podle tehdejších německých předpisů by měl pozbýt státní občanství Německé Říše. Vzápětí odjíždí zpět do Guatemaly
- V r. 1943 je v Guatemale zatčen a je s ním nakládáno jako s německým občanem, tedy jako s občanem nepřátelského státu. Do konce války je internován v USA
- Po válce mu není umožněno se vrátit do Guatemaly. Odjíždí do Lichtenštejska, které podává r. 1951 žalobu proti Guatemale.

Tvrzení Lichtenštejska:

- Nottebohm je naším občanem, tedy občanem neutrálního státu. Guatemala to nerespektovala, čímž porušila mezinárodní právo.

Tvrzení Guatemaly:

- Nottebohm nemá s Lichtenštejskem nic společného. Požádal si tam o občanství jen proto, že si myslel, že to bude pro něho výhodné. Nehodláme respektovat státní občanství státu, který uděluje své občanství, aniž by dotyčná osoba měla k tomuto státu opravdový vztah.

Rozsudek:

Je v zásadě věcí vnitrostátních předpisů každého státu, jak upraví otázku nabývání svého státního občanství. Avšak to, jestli nabyté státní občanství bude respektováno i z pohledu mezinárodního, to je již otázka mezinárodního práva.

Státní občanství je právním svazkem, jehož základem je sociální skutečnost přimknutí, skutečné spojení existence, zájmů a pocitů spolu s existencí vzájemných práv a povinností.

Domicil dotyčného jednotlivce je důležitým činitelem, ale jsou tu i další faktory, jako sídlo jeho zájmů, jeho rodinné svazky, účast na veřejném životě, oddanost dané zemi, již vstúpil svým dětem atd.

V daném případě byl vztah mezi Nottebohmem a Lichtenštejskem velmi slabý. Německo bylo v době podání žádosti o Lichtenštejské občanství již měsíc ve válce a nic nenasvědčovalo tomu, že by žádost o udělení tohoto občanství byla motivována přáním pana Nottebohma zřeknout se vlády Německa a přimknout se k Lichtenštejsku. To dosvědčuje i to, že ve své žádosti žádá o prominutí podmínky tříletého trvalého pobytu v Lichtenštejsku a upozorňuje, že potřebuje rychle zase odcestovat do Guatemaly. Guatemala tedy nebyla povinna uznat Nottebohmovo lichtenštejské občanství.

Jedenácti hlasy proti třem byla žádost Lichtenštejska prohlášena za nepřijatelnou.